2025

Företags engagemang och kunskap om biologisk mångfald i Västra Götaland

EN STUDIE AV SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAGS ARBETE MED BIOLOGISK MÅNGFALD

EMMA OLOFSSON, VIKTOR ELLIOT & HENRIK JOHANSSON

Prolog

Den biologiska mångfalden är hotad och vi lever under vad som ofta kallas den sjätte massutrotningen. En utrotning som utan tvekan är driven av mänsklig påverkan. En utrotning som kräver att alla aktörer i samhället hjälps åt för att vi gemensamt ska kunna stoppa och förhoppningsvis vända på den negativa trenden för biologisk mångfald.

Under de senaste åren har allt fler internationella organisationer varnat för såväl de fysiska som de ekonomiska riskerna som förknippas med denna utrotning. Mängder med internationella initiativ, samarbeten och ny lagstiftning har införts i syfte att snabba på omställningen och värna ett mer hållbart nyttjande av vår jord och dess resurser.

Mycket av detta har spridit sig till stora företag, som nu lanserar ambitiösa planer och mål för att minska verksamhetens negativa påverkan på den biologiska mångfalden. Samtidigt är den stora majoriteten av världens företag små och medelstora verksamheter med mer begränsade resurser att bedriva ett aktivt miljöarbete.

I syfte att bidra till en ökad förståelse för små och medelstora företags arbete med biologisk mångfald, och samtidigt skapa en plattform för kunskapsspridning till dessa företag genomförde projektet SamBio (Samverkan för Biologisk mångfald) under 2024 en

enkätstudie riktad till små och medelstora företag i Västra Götaland. Enkäten besvarades av representanter från nästan 200 företag. Denna rapport summerar de viktigaste resultaten och lärdomarna från enkäten.

SamBio: Samverkan för Biologisk mångfald

Syftet med SamBio är att öka kunskapen och engagemanget för biologisk mångfald i Västra Götaland, bland barn och unga, men också inom näringslivet. Projektet leds av GGBC (Gothenburg Global Biodiversity Centre) och involverar forskare, naturvårdare och pedagoger som arbetar tillsammans med att ta fram material och sprida kunskap. Projektet SamBio finansieras av Västra Götalandsregionen (2023–2025).

Innehållsförteckning

- Sammanfattning 4
- Kapitel 1 – introduktion 7
  - Krisen för den biologiska mångfalden 7
  - Företag och biologisk mångfald 8
  - Branschspecifik påverkan 9
- Kapitel 2 – Metod och urval 16
  - Tillvägagångssätt 16
- Kapitel 3 – Resultat 21
  - Påverkan och beroende av biologisk mångfald 21
  - Hur arbetar företagen med biologisk mångfald? 25
  - Drivkrafter och utmaningar 29
- Kapitel 4 – Slutsats och rekommendationer 33
  - Slutsats 35
  - Rekommendationer 37
- Referenser 40

Sammanfattning

Den snabba minskningen av biologisk mångfald i Sverige och runt om i världen är ett av de största hoten mot vår framtid. Företag spelar en avgörande roll i de förändringar som krävs för att vända den negativa utvecklingen. Alla företag oavsett storlek har påverkan på, och är beroende av, biologisk mångfald, men medvetenheten hos företag om deras påverkan och beroende varierar stort. Nya regleringar såsom EU:s Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) kommer att ställa högre krav på företag att förstå och minska sin påverkan på biologisk mångfald.

Under de senaste åren har ett flertal studier kartlagt i vilken utsträckning företag är medvetna om sin påverkan på, och beroende av, biologisk mångfald. Generellt visar dessa studier en begränsad men ökande medvetenhet. Dessutom visar dessa studier att många företag koncentrerar sitt miljöarbete kring klimatfrågan. Det är däremot fortfarande förhållandevis få företag som har satt konkreta mål och strategier specifikt kopplade till biologisk mångfald, och ännu färre som kontinuerligt mäter och följer upp sin påverkan.

Flertalet av de kartläggningar och studier som genomförts hittills handlar om stora företag, detta trots att över 95% av alla företag är små och medelstora. Många av dessa mindre företag spelar en central roll i de stora företagens värdekedjor som underleverantörer och samarbetspartners. Det är också oftast bland de små och medelstora företagen som vi hittar nya affärsidéer som mer direkt syftar till att värna miljö och biologisk mångfald. Det finns därför ett stort värde i att skapa ökad kunskap om, och förståelse för, hur dessa företag arbetar med biologisk mångfald.

Projektet SamBio (samverkan för biologisk mångfald) arbetar för att öka kunskap om biologisk mångfald hos företag och organisationer i Västra Götaland. I arbetet ingår att kartlägga kunskapsläget hos företag för att bättre förstå deras behov och möjligheter. Enkäten som denna rapport är baserad på sammanställdes under våren och sommaren 2024. Baserat på en kartläggning av samtliga företag i Västra Götaland med fler än tre anställda och minst 1,5 miljoner kronor i omsättning 2023, genomfördes ett proportionellt stratifierat urval om 2000 företag relaterat till storlek, kommun, och bransch. Under september 2024 genomförde

Indikator enkätinsamlingen via telefonintervjuer där totalt 199 företag deltog, varav 198 mikro-, små- och medelstora företag. Dessa företag är i stor utsträckning representativa för näringslivet i Västra Götaland med hänsyn till storlek, kommun, och branschfördelningen i regionen.

Resultaten visar att små och medelstora företag främst anger klimatförändringar (46% av företagen) och föroreningar (30% av företagen), som främsta negativa påverkan på biologisk mångfald. Majoriteten av företagen arbetar aktivt med att minska sin klimatpåverkan (90%) och minska föroreningar (83%). Endast 34% av företagen har en strategi för att minska sin negativa påverkan på biologisk mångfald, och 36% planerar att öka sina resurser för detta arbete inom de närmaste tre åren.

Mätning och uppföljning av biologisk mångfald är en stor utmaning enligt 46% av företagen, medan ekonomiska och tekniska resurser upplevs som mindre betydande hinder. Detalj- och partihandel har stor indirekt påverkan på biologisk mångfald genom sina leveranskedjor, men 80% av detaljhandeln och 68% av partihandeln anser inte att de har stor påverkan. Detaljhandeln förväntar sig inte heller att betydelsen av biologisk mångfald för deras företag kommer att öka de närmaste fem åren, medan fler inom partihandeln tror på en ökning. Dessa branscher bedömer sin kunskapsnivå som låg, med 67% av detaljhandeln och 58% av partihandeln som uppskattar ingen eller låg kunskap om biologisk mångfald.

Tillverknings- och industrisektorn påverkar biologisk mångfald främst genom föroreningar och utsläpp, men endast 23% av företagen har mål eller planer för att minska sin negativa påverkan. Inom byggsektorn, där miljöstandarder och reglering har kommit längre säger 47% av företagen att de har strategier för sitt arbete med biologisk mångfald, och 34% har planer för att minska sin negativa påverkan. Fastighetsverksamhet visar högst medvetenhet om sin påverkan, där 36% anser att deras organisation har stor negativ påverkan på biologisk mångfald, och 35% att de är beroende av biologisk mångfald.

Enkätens resultat stämmer väl överens med vad som framkommit i flera nyligen publicerade studier och indikerar att kunskapsnivån bland små och medelstora företag liknar den som finns i större företag. Med hänsyn till att små och medelstora företag generellt har begränsade resurser, och inte granskas lika hårt som stora företag, är det hoppingivande att det ändå finns en viss kunskapsnivå vilket studien indikerar.

Vidare kan noteras att det bland vissa mikroföretag främst inom jord- och skogsbruk, bygg-design- och inredning, samt detaljhandel finns en större medvetenhet än bland genomsnittet. Detta skulle kunna indikera att det har börjat växa fram företag i Västra Götaland som har en affärsmodell som mer direkt tar fasta på de ekonomiska värden som kan knytas till biologisk mångfald.

Det är oundvikligen så att vi drastiskt måste ändra vårt sätt att samspela med andra arter och att detta kommer att påverka alla företag framöver. Samtidigt är företagsformen en typ av organisation som är utformad för att klara av anpassningar och förändringar.

Denna enkätstudie bidrar till att öka förståelsen för vilka behov som företag i Västra Götaland har, så att olika insatser kan utformas för att stötta deras arbete med biologisk mångfald. Nya marknadsförutsättningar och regleringar är på väg och det finns många befintliga verktyg, ramverk och konkreta åtgärdsförslag som kan fungera som stöd i detta omställningsarbete. Att lösa krisen med en snabbt minskande biologisk mångfald globalt kommer att vara en utmaning, men det viktigaste nu är att företag påbörjar sin resa och omställning.

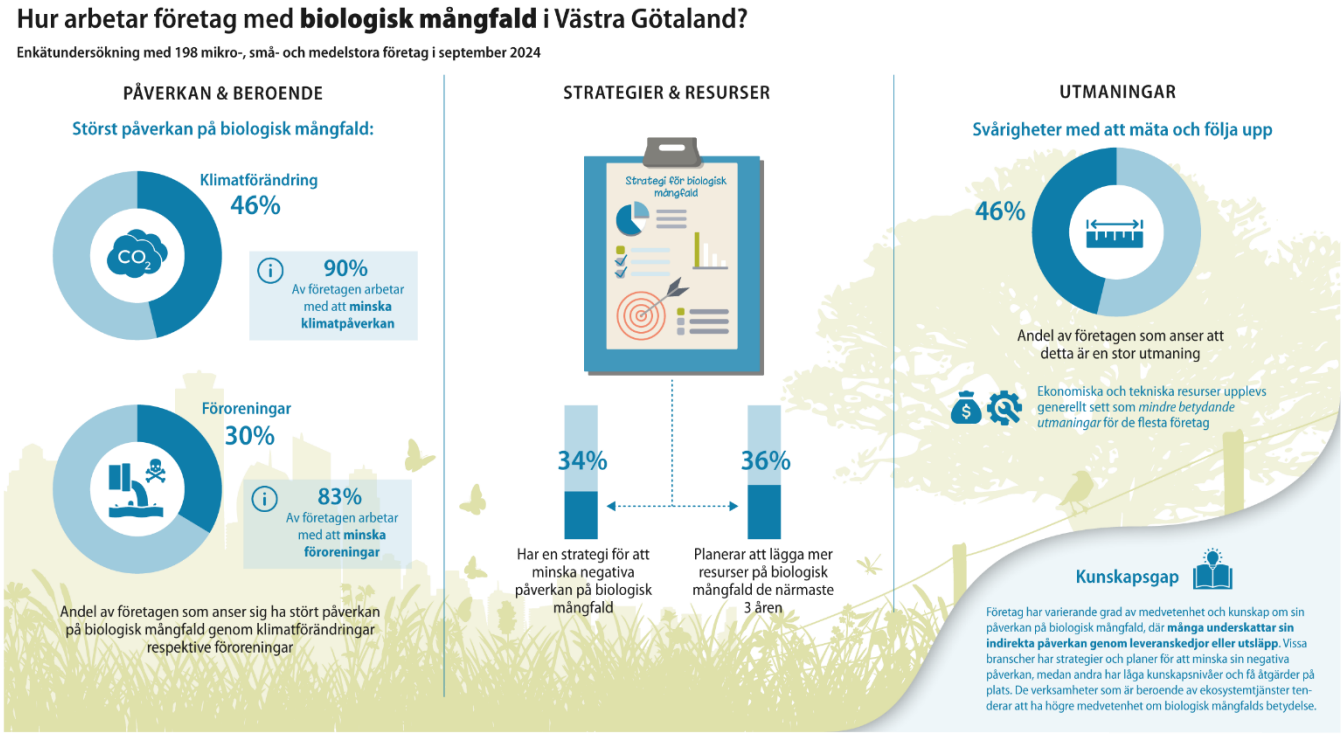

Kapitel 1 - Introduktion

Krisen för den biologiska mångfalden

Förlusten av biologisk mångfald utgör ett av de största hoten mot stabila ekosystem, arters framtid och människans existens och välfärd, och en viktig del i arbetet för en hållbar utveckling (Richardson m.fl., 2023; Steffen m.fl., 2015). Denna förlust sker i en alarmerande takt. Enligt Living Planet Report (WWF, 2024) har världens vilda djurpopulationer minskat med 73% sedan 1970. IPBES (2019) har även konstaterat att artutrotningen nu sker snabbare än någonsin i mänsklighetens historia. Den accelererande förlusten av biologisk mångfald drivs i hög grad genom ekonomisk aktivitet (Ceballos m.fl., 2015; Dasgupta, 2021). Företag har alltså en central roll i denna påverkan, bland annat genom förändringar i markanvändning, förorening, klimatförändringar, spridning av invasiva arter och överexploatering av naturresurser (Panwar et al., 2023, Hassan et al., 2021).

Samtidigt är företag starkt beroende av biologisk mångfald för sin egen verksamhet och långsiktiga överlevnad (Carvalho m.fl., 2023; Winn & Pogutz, 2013). Förlust av biologisk mångfald påverkar inte bara enskilda arter och ekosystem, utan hotar även de ekosystemtjänster som är avgörande för företagens verksamhet, såsom pollinering, rent vatten och stabila klimatförhållanden (Winn & Pogutz, 2013). Mer än hälften av världens BNP är helt beroende av dessa tjänster (World Economic Forum, 2020). Trots det ökande behovet av att hantera dessa risker har biologisk mångfald inte alltid fått den prioritet den förtjänar i företagsstrategier och rapportering (Addison m.fl., 2019; Adler m.fl., 2018; Schaltegger m.fl., 2022).

Företag och biologisk mångfald

Svenska företag har en betydande påverkan på biologisk mångfald, både lokalt och globalt. Påverkan sker främst genom förändringar i markanvändning, resursutnyttjande, föroreningar och indirekt via leverantörskedjor (WWF, Bain & Company, 2023). Trots detta är många företag fortfarande omedvetna om hur de påverkar biologisk mångfald och har ännu inte integrerat biologisk mångfald i sina strategier (WWF, Bain & Company, 2023; Johansson m.fl., 2022).

Mikro-, små- och medelstora företag spelar en avgörande roll i arbetet med att bevara biologisk mångfald, då de utgör den absoluta majoriteten av företag globalt. Trots deras betydelse har deras engagemang varit begränsat i jämförelse med större företag, främst på grund av bristande resurser och teknisk kunskap (Panwar, 2023). Även om små och medelstora företag ofta är medvetna om riskerna som biologisk mångfald innebär för deras verksamhet, tenderar de att vara mer reaktiva än proaktiva i att vidta åtgärder för att skydda den. Enligt en enkätstudie av tyska företag (Wagner, 2023), visar denna medvetenhet sig genom att många små och medelstora företag upplever biodiversitetsrisker, men de implementerar sällan strategier för att hantera dessa risker i samma utsträckning som större företag. Enligt Wagner är de främsta orsakerna att stora företag har fler resurser och är mer utsatta för externa påtryckningar, vilket gör att de är mer proaktiva i sitt miljöarbete (se även González-Benito & González-Benito, 2006). För att uppnå mål kopplade till biologisk mångfald är det avgörande att skapa riktade insatser som stöttar dessa mindre företag, särskilt på regional nivå som i Västra Götaland, där mikro-, små- och medelstora företag utgör ungefär 98% av alla företag. Dessa företag finns framförallt inom branscher som bygg-, design- och inredningsverksamhet, tillverkning och industri, partihandel, detaljhandel, fastighetsverksamhet, data, it och telekommunikation, samt transport och magasinering.

Branschspecifik påverkan

ENCORE (Exploring Natural Capital Opportunities, Risks and Exposure) är ett kostnadsfritt onlineverktyg som hjälper organisationer att utforska sin exponering mot naturrelaterade risker och ta de första stegen för att förstå sina beroenden och påverkan på naturen. ENCORE identifierar påverkan från ekonomiska aktiveter genom litteraturgenomgångar av vetenskapliga artiklar och rapporter samt expertgranskning från representanter inom olika sektorer av ekonomin. Tabell 1 ger en uppskattning av hur de ovan nämnda branscherna påverkar biologisk mångfald, baserat på data från ENCORE[1]. Tabellen illustrerar den genomsnittliga påverkan genom olika typer av påfrestningar, kopplade till de fem huvudområden där företag kan påverka biologisk mångfald. Dessa områden är: förändrad användning av mark och vatten, klimatförändringar, föroreningar, spridning av främmande invasiva arter och direkt utnyttjande av arter. Även om tabellen främst belyser direkt påverkan, är det viktigt att notera att många branscher även har en betydande indirekt påverkan genom sina leveranskedjor. Den totala påverkan på biologisk mångfald är därför sannolikt högre än vad som framgår av tabellen. I texten nedan beskrivs även branschernas påverkan baserat på ENCORE, där behandlas även till viss del indirekt påverkan.

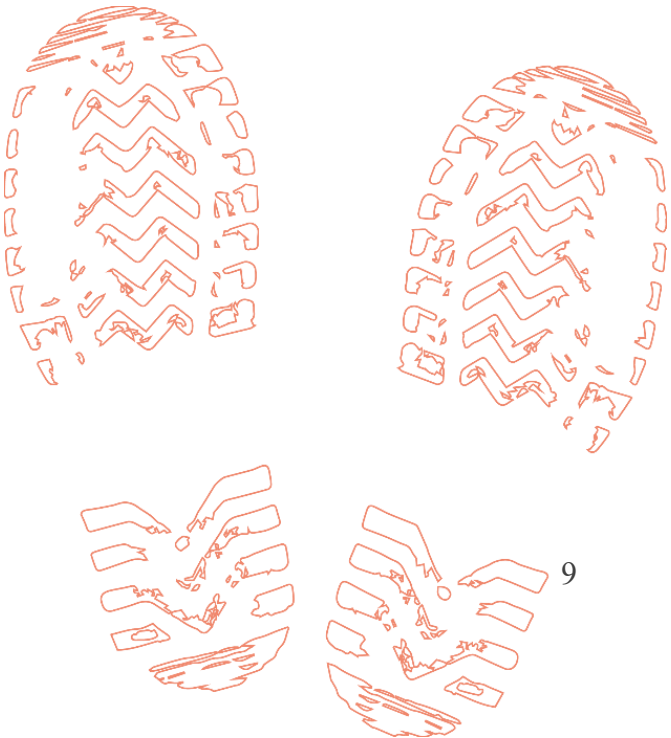

Tabell 1: Branschspecifik direkt påverkan på biologisk mångfald. Tabellen baseras på data från ENCORE och illustrerar den genomsnittliga påverkan genom olika typer av påfrestningar, kopplade till de fem huvudområden där företag kan påverka biologisk mångfald. Direkt utnyttjande av arter har inte inkluderats, eftersom relevant data saknas för dessa branscher i ENCORE. Påverkan presenteras på en skala från "väldigt låg = 1" till "väldigt hög = 5", där varje bransch bedöms på dessa fem områden.

Bransch	Förändrad användning av mark och vatten	Klimat-förändringar	Föroreningar	Spridning av främmande invasiva arter
Bygg-, design- & inredningsverksamhet	3,0	3,0	3,0	2,0
Data, it & tele-kommunikation	2,4	2,0	1,3	N/A
Detaljhandel	1,4	3,0	2,0	4,0
Fastighetsverksamhet	1,3	1,0	1,3	N/A
Partihandel	1,4	3,0	2,0	4,0
Tillverkning & industri	1,7	3,0	3,2	N/A
Transport & magasinering	2,5	3,5	2,3	3,0

Väldigt låg	Låg	Medel	Hög	Väldigt hög

Bygg-, design- & inredningsverksamhet

Bygg-, design- och inredningsverksamhet har en omfattande påverkan på biologisk mångfald. Byggnation i närheten av eller inom sötvattens- och marina miljöer kan förändra vattenflöden, torka ut områden eller orsaka översvämningar, vilket leder till förlust av livsmiljöer och skador på växt- och djurliv. Dessa verksamheter kräver också stora mängder vatten, vilket kan påverka grundvattennivåer och ekologiska system negativt. Klimatpåverkan är betydande, då tunga maskiner och fordon bidrar med stora mängder växthusgaser och luftföroreningar under byggprocessen, från markförberedelser till installation och avslutande arbeten. Markens egenskaper påverkas negativt av tung utrustning som packar jorden, vilket

hindrar växtlighet och orsakar erosion. Detta leder till förlust av biologisk mångfald och försämrade ekosystem både på och runt byggplatser. Störningar som buller, ljus och lukt från maskiner och transporter fragmenterar livsmiljöer och påverkar djurlivet. Dessutom orsakar byggverksamheten föroreningar genom utsläpp av partiklar, kemikalier och spill av diesel, vilket kan förorena jord och vatten långsiktigt. Avfall som cement, glas, metall, plast och trä kan också orsaka miljöproblem om det inte hanteras korrekt. Spridning av främmande arter kopplade till byggarbetsplatser, exempelvis via schaktmassor, fordon eller arbetare, hotar biologisk mångfald lokalt.

Data, it & tele-kommunikation

Data, IT- och telekommunikationsverksamhet, som datorprogrammering och konsulttjänster, kan påverka biologisk mångfald genom exempelvis buller och ljusföroreningar från datacenter där servrar och luftkonditioneringssystem arbetar dygnet runt vilket är mycket energikrävande. Dessa verksamheter kan störa djurliv och fragmentera livsmiljöer. Byggnader som används för kontorsarbete, särskilt de som drivs med egna energigeneratorer, bidrar också till växthusgasutsläpp och andra luftföroreningar. Felaktig avfallshantering kan leda till okontrollerade utsläpp som kan förorena omgivningen, inklusive vattendrag. Dessutom genererar kontorsverksamhet stora mängder fast avfall som glas, plast, papper och metall, vilket kan påverka miljön om det inte hanteras på rätt sätt. Verksamheten kräver stora markytor och vattenresurser, särskilt för att kyla datacenter och servrar, vilket kan påverka de ekosystem som finns i närliggande områden.

Detaljhandel

Detaljhandeln påverkar biologisk mångfald genom växthusgasutsläpp från energianvändning till uppvärmning, kylning, belysning och drift av utrustning som datorer och skrivare. Backupgeneratorer och annan utrustning kan också bidra till både växthusgaser och andra luftföroreningar. Verksamheten genererar stora mängder avfall, inklusive plastförpackningar, matavfall, glas, metall och papper. Om detta avfall inte hanteras korrekt kan det förorena mark och vatten, vilket påverkar omgivande ekosystem och orsakar långvariga miljöproblem. Butiksbyggnader kräver mark och vatten för olika ändamål som toaletter, kylning och landskapsunderhåll, vilket kan bidra till belastning på lokala vattenresurser. Detaljhandeln påverkar också biologisk mångfald indirekt via inköp av råmaterial och globala leverantörskedjor. Exempelvis driver livsmedelsprodukter som kött, soja, palmolja och kakao, avskogning i tropiska områden, medan produktionen av avokado och cashewnötter också påverkar markanvändning i regioner med biologiskt rika livsmiljöer. Fisk och skaldjur som säljs i detaljhandeln har också betydande global påverkan genom överfiske, destruktiva fiskemetoder (exempelvis bottentrålning) och problematisk akvakultur, där majoriteten av fiskkonsumtionen i Sverige baseras på importerade produkter. Även produkter som kläder av bomull och ull, samt möbler och träprodukter, kan kopplas till avskogning, habitatförändringar och hög vattenförbrukning. Dessutom bidrar varor som är beroende av som elektronikkomponenter och plastmaterial till biodiversitetsförlust globalt.

Fastighetsverksamhet

Fastighetsverksamhet bidrar till växthusgasutsläpp genom användning av maskiner och fordon, särskilt vid fastighetsunderhåll, städning och skötsel av utemiljöer. Utsläppen från

energigeneratorer och kylsystem påverkar luftkvaliteten. Verksamheten kan också orsaka mark- och vattenföroreningar genom bristfällig avfallshantering och användning av bekämpningsmedel och gödningsmedel, vilket kan skada lokala ekosystem och vattenkvalitet. Städning och skötsel av utemiljöer genererar stora mängder avfall som kan bidra till degradering av livsmiljöer om det inte hanteras på rätt sätt. Fastighetsverksamhet kräver stora land- och vattenresurser, vilket kan leda till vattenbrist, särskilt i områden där resurser redan är begränsade. Dessutom kan landskapsvård introducera främmande arter som hotar den lokala biologiska mångfalden.

Partihandel

Partihandelns påverkan på biologisk mångfald inkluderar buller och ljusföroreningar från lager och anläggningar där varor lagras och distribueras. Verksamheten bidrar till utsläpp av växthusgaser och andra luftföroreningar från fordon och kemikalier som används vid distribution. Det genereras också mark- och vattenföroreningar från farliga ämnen som tungmetaller, inklusive bly och koppar, från vägar och anläggningar. Avfall från partihandeln, som glas, plast, papper och trä, kan bidra till föroreningar om det inte hanteras ordentligt. Partihandeln kräver mark för kontor, lager och butiker, samt vatten för uppvärmning, kylning och rengöring. Detta kan bidra till vattenstress, särskilt i områden med begränsade resurser. Indirekt bidrar partihandeln till förlust av biologisk mångfald genom distributionen av importerade råvaror och produkter, inklusive kött, soja, palmolja och kaffe, som alla driver avskogning och habitatförlust. Material som bomull, läder, ull och naturgummi, vilka används i textil- och industriprodukter, är starkt beroende av vatten, bekämpningsmedel och kan orsaka markförstöring. Importerade träprodukter och möbler, samt elektronik och plast, bidrar också till biodiversitetsförlust genom deras koppling till globala leverantörskedjor.

Tillverkning & industri

Tillverkning och industri påverkar biologisk mångfald genom buller, ljus och lukt från maskiner och produktionsprocesser, vilket kan störa djurpopulationer och naturliga livsmiljöer. Utsläpp från produktionen, särskilt inom metallbearbetning och textil, bidrar till luftföroreningar och förorening av jord och vatten med giftiga kemikalier och tungmetaller. Produktionen genererar också stora mängder avfall, exempelvis plast, metall och trä, vilka vid felaktig hantering kan orsaka markförorening och försämrade livsmiljöer. Tillverkningsindustrin kräver omfattande markanvändning, vilket kan leda till avskogning och habitatförluster. Den stora vattenförbrukningen för kylning och rengöring i produktionen kan även leda till vattenbrist och påverka lokala ekosystem. Dessutom riskerar transport och hantering av råvaror och avfall att sprida invasiva främmande arter, vilket kan förändra ekosystem och hota lokala arter.

Transport & magasinering

Transport- och magasinering påverkar biologisk mångfald genom buller och ljusföroreningar från fordon och lastningsutrustning, som fragmenterar livsmiljöer och stör djurliv. Rörledningar och transportkanaler kan även påverka underjordiska och vattenlevande ekosystem, särskilt vid installation i sötvattens- eller marina miljöer. Utsläpp från fordon och föroreningar i form av däckpartiklar och oljespill samt läckage från rörledningar påverkar luftkvaliteten och bidrar till klimatförändringar. Mark- och vattenföroreningar uppstår från spill och läckage av bränsle, kemikalier och näringsämnen. Infrastruktur för transport och lager kräver stora landytor, vilket kan hindra djurens rörelser och fragmentera livsmiljöer.

Denna typ av verksamhet kräver även stora mängder vatten för rengöring och kylning, vilket kan bidra till ökad vattenstress i redan drabbade områden.

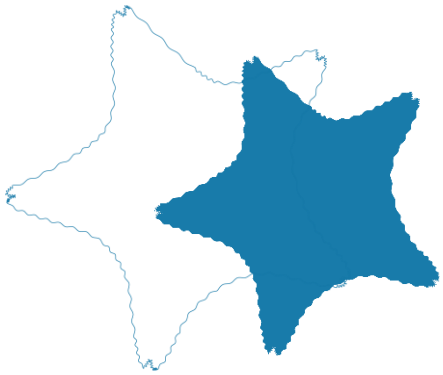

Tillvägagångssätt

Rapporten bygger på en telefonenkät som togs fram inom SamBio. Själva datainsamling genomfördes av enkätföretaget Indikator mellan den 3 och 26 september 2024, där 198 mikro-, små- och medelstora företag i Västra Götaland deltog. Företagen valdes utifrån följande kriterier: minst tre anställda och en årlig omsättning på minst 1,5 miljoner kronor. Ett proportionellt stratifierat urval användes, baserat på storlek, kommun och bransch.

Företagsstorlekar definierades enligt:

- Mikroföretag: färre än 10 anställda eller en årsomsättning på högst 2 miljoner euro.
- Små företag: 10–49 anställda eller en årsomsättning som inte överstiger 10 miljoner euro.
- Medelstora företag: 50–249 anställda eller en årsomsättning på högst 50 miljoner euro.

Resultaten fokuserar på mikro-, små- och medelstora företag (totalt 198 företag), med en genomsnittlig intervjutid på cirka 11 minuter. Inom kategorin mikroföretag dominerar Bygg-, design- & inredningsverksamhet. Inom kategorin små företag dominerar Bygg-, design- & inredningsverksamhet samt partihandel. Inom medelstora företag dominerar partihandel.

Vilka deltog i enkäten?

Tabell 1 visar respondenternas yrkesroller och utbildningsnivå. Det stora antalet VD:ar (122 av 198) som deltog i undersökningen reflekterar att de flesta företagen är mikro och små företag. Kategorin ”Övrigt” avser bland annat projektledare, delägare, vice VD, miljöchef. Högskoleutbildade utgör en majoritet (106 av 198). Detta indikerar en hög utbildningsnivå

bland beslutsfattare inom företagen. Kategorin ”Annat” representerar bland annat grundskola och yrkesutbildning.

Tabell 1: Respondenter, yrkesroll och utbildningsnivå

Roll	Antal
Ekonomichef	22
Hållbarhetschef	11
Hållbarhetsspecialist	2
Ledningsgrupp	17
VD	122
Övrigt	24
Total	198

Utbildningsnivå	Antal
Annat	14
Forskarutbildning	3
Gymnasieutbildning	75
Högskoleutbildning.	106
Total	198

Tabell 2 beskriver företagsstorlek i termer av omsättning och antal anställda för de företag som har besvarat enkäten. Mikro- och små företag representerar ca 80% av respondenterna. Av den totala omsättningen för de som har besvarat enkäten representerar medelstora företag ca 74% och mikroföretag 4%. Det innebär alltså att de större företagen har betydligt större ekonomisk betydelse och sannolikt mer kapacitet att arbeta med biologisk mångfald, både strategiskt och operativt.

Tabell 2: Företagstorlek mätt i omsättning och antal anställda, för de företag som besvarade enkäten.

Storlek på företag	Genomsnitt omsättning	Genomsnitt anställda	Antal företag
Mikro	9 749 tkr	5,7	73
Små	43 040 tkr	17,5	87
Medelstora	326 087 tkr	73,9	38
Totalt			198

Figur 1 visar representation av branscher i Västra Götaland som besvarat enkäten. Bygg-, design- och inredningsverksamhet (32 svar) samt partihandel (31 svar) är de mest

framträdande branscherna i urvalet och bland de som har svarat. Dessa sektorer har en betydande miljöpåverkan, både direkt genom resursförbrukning och förändringar i markanvändning, och indirekt via värdekedjor. Detta gör dem särskilt relevanta för analyser av företags arbete med biologisk mångfald.

Även tillverkning och industri, som omfattar 31 företag, är starkt representerade och utgör en viktig sektor att studera, särskilt i fråga om hur produktionsintensiva verksamheter hanterar biologisk mångfald jämfört med tjänstebaserade företag. Detaljhandel och fastighetsverksamhet kan ge insikter om hur de arbetar med biologisk mångfald i förhållande till mer resursintensiva industrier.

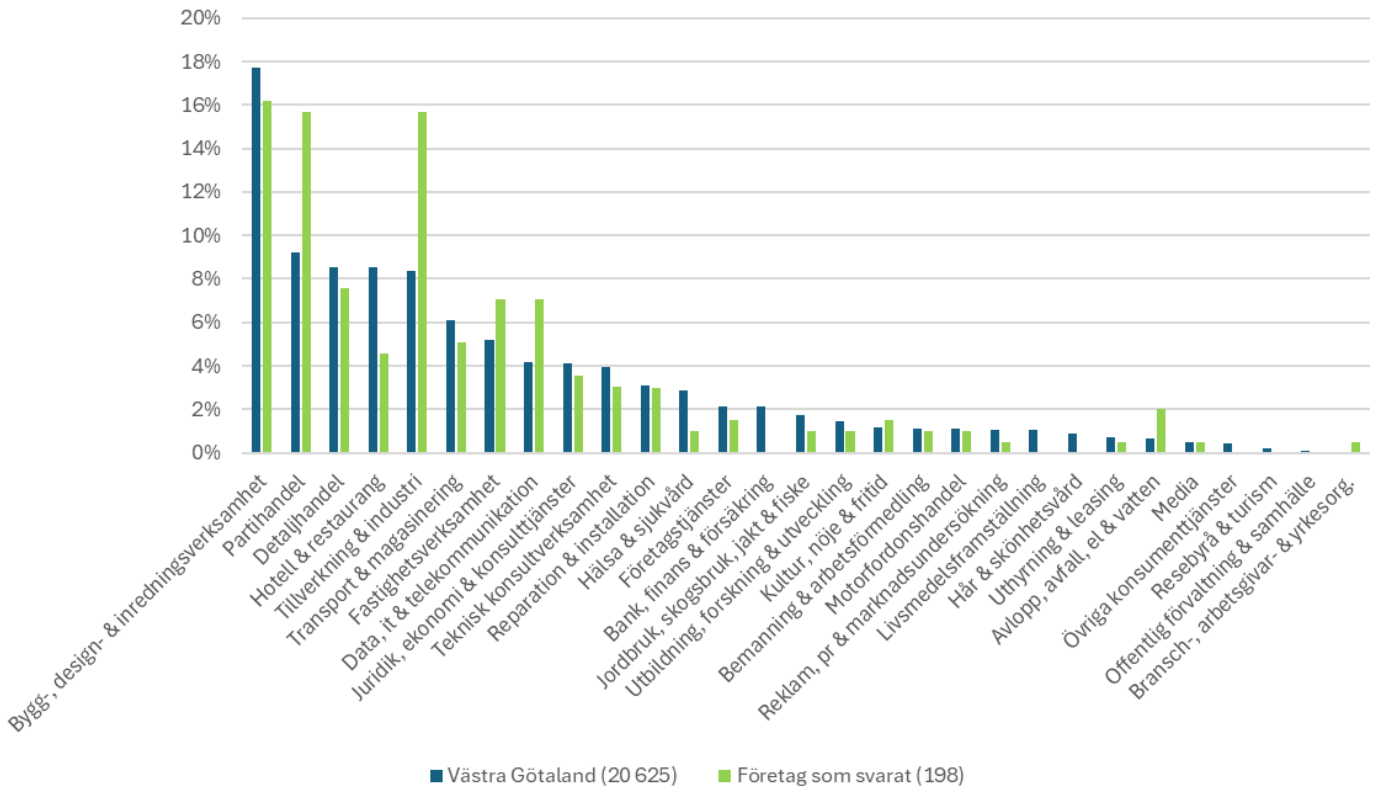

Figur 1: Representation av branscher i Västra Götaland och urvalet i studien.

Som visas i Figur 1 är de som besvarat enkäten relativt överensstämmande med den bredare fördelningen av branscher i regionen. Dock visar partihandel och tillverkningsindustri en något högre svarsfrekvens än sin andel i det ursprungliga urvalet, där de utgjorde 10% vardera. I studien representerar dessa branscher 16% vardera, vilket kan indikera ett större intresse eller engagemang för frågor som rör biologisk mångfald inom dessa sektorer. Att vi ser en högre svarsfrekvens från företag i dessa branscher kan också bero på deras direkta koppling till resursanvändning och leverantörskedjor, där hållbarhetsfrågor ofta spelar en central roll. Analysen fokuserar på branscher där minst 10 företagsrepresentanter har besvarat enkäten. Branscher med färre än 10 svar har slagits ihop under kategorin ”Övrigt” för att möjliggöra en tydlig översikt.

Vad gäller kommunal representation (Tabell 3) utgör Göteborg det största antalet företag, följt av Borås och Mölndal. Denna fördelning återspeglar väl det ursprungliga urvalet och den ekonomiska strukturen i Västra Götaland.

Tabell 3: Antalet företag som besvarat enkäten uppdelat på kommun

Kommun	Antal	Kommun	Antal
Ale	3	Partille	2
Alingsås	6	Skara	2
Bengtsfors	2	Skövde	4
Bollebygd	2	Sotenäs	4
Borås	16	Stenungsund	3
Falköping	3	Strömstad	1
Färgelanda	1	Tanum	2
Göteborg	70	Tibro	1
Götene	4	Tidaholm	1
Härryda	2	Tjörn	1
Kungälv	4	Tranemo	1
Lerum	6	Trollhättan	6
Lidköping	4	Uddevalla	7
Lilla Edet	2	Ulricehamn	2
Lysekil	2	Vara	5
Mariestad	1	Vårgårda	2
Mark	5	Vänersborg	1
Munkedal	2	Åmål	3
Mölndal	11	Öckerö	1
Orust	3	Total	198

Påverkan och beroende av biologisk mångfald

Tabell 4 visar att nästan häften av de tillfrågade har svarat att deras verksamhet har störst påverkan på biologisk mångfald genom klimatförändringar. Fastighetsverksamhet och byggbranschen nämner också förändrad användning av mark och vatten i större utsträckning än övriga branscher.

Tabell 4 Påverkan på biologisk mångfald. Respondenters svar på frågan ” Inom vilka områden har er verksamhet störst påverkan biologisk mångfald?” Tabellen anger hur många procent av företagen i en viss bransch har valt en viss typ av påverkansområde. Eftersom det är möjligt att välja flera svar så blir den sammanlagda procenten för varje bransch över 100%.

	Förändrad användning av mark och vatten	Direkt utnyttjande av arter	Klimat-förändringar	För-oreningar	Spridning av främmande arter	Annat	Vet ej	Antal
Bygg-, design- & inrednings-verksamhet	41%	6%	44%	28%	6%	3%	31%	32
Data, it & tele-kommunikation	14%	0%	43%	14%	0%	0%	50%	14
Detaljhandel	27%	20%	7%	27%	0%	13%	47%	15
Fastighets-verksamhet	57%	7%	43%	36%	0%	21%	14%	14
Partihandel	23%	10%	52%	35%	0%	3%	16%	31
Tillverkning & industri	13%	0%	52%	26%	0%	13%	26%	31
Transport & magasinering	10%	0%	80%	60%	0%	20%	0%	10
Övrigt	24%	6%	49%	27%	8%	22%	25%	51
Total	26%	6%	46%	30%	3%	12%	26%	198

När det gäller påverkan på biologisk mångfald framstår fastighetsverksamhet som en bransch där företag i högre grad anser sig ha en betydande påverkan (Tabell 5). I andra branscher är det däremot vanligare att respondenterna anser att deras verksamhet inte har någon större påverkan på biologisk mångfald, vilket är särskilt tydligt bland mindre jämfört med medelstora företag (Figur 1). Generellt upplever företag att de är mer beroende av biologisk mångfald än att de påverkar den. Fastighetsverksamhet utgör ett undantag, där en något större andel företag anser sig ha en större påverkan än beroende av biologisk mångfald, även om denna skillnad är marginell. Detta kan möjligen tolkas som att fastighetsbranschen har en högre medvetenhet om sambandet mellan sitt beroende av biologisk mångfald (t.ex. grönytor, luft- och vattenrening) och den påverkan de orsakar.

Detalj- och partihandel har en stor indirekt påverkan på biologisk mångfald genom sina leveranskedjor. Trots detta uppskattar dessa branscher själva att deras direkta påverkan är låg – 80% av detaljhandeln och 68% av partihandeln håller inte med om att de har en stor påverkan på biologisk mångfald. Nästan hälften (47%) av detaljhandeln svarar dessutom att de inte vet på vilket sätt deras verksamhet påverkar biologisk mångfald (Tabell 4). Detta tyder på ett behov av ökad förståelse för den indirekta påverkan via leveranskedjor.

Tabell 5: Påverkan och beroende av biologisk mångfald. Panel A: Respondenters svar på frågan I vilken utsträckning instämmer du i följande påstående ”Min organisation har stor påverkan på biologisk mångfald”. Panel B: Svar på frågan I vilken utsträckning instämmer du i följande påstående ” Min organisation är i stor utsträckning beroende av biologisk mångfald”. 1 = stämmer inte allt, 5 = stämmer till stor del.

	A Påverkan					B Beroende					
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Antal
Bygg-, design- & inredningsverksamhet	44%	22%	25%	6%	3%	59%	3%	28%	3%	6%	32
Data, it & telekommunikation	71%	14%	7%	0%	7%	64%	21%	14%	0%	0%	14
Detaljhandel	67%	13%	7%	7%	7%	33%	13%	20%	13%	20%	15
Fastighetsverksamhet	36%	14%	14%	36%	0%	36%	0%	29%	14%	21%	14
Partihandel	45%	23%	19%	10%	3%	42%	16%	19%	10%	13%	31
Tillverkning & industri	45%	32%	16%	6%	0%	48%	19%	26%	6%	0%	31
Transport & magasinering	30%	10%	40%	10%	10%	60%	0%	30%	10%	0%	10
Övrigt	39%	29%	20%	8%	4%	37%	22%	16%	12%	14%	51
Total	45%	23%	19%	9%	4%	46%	14%	22%	9%	10%	198

A Påverkan

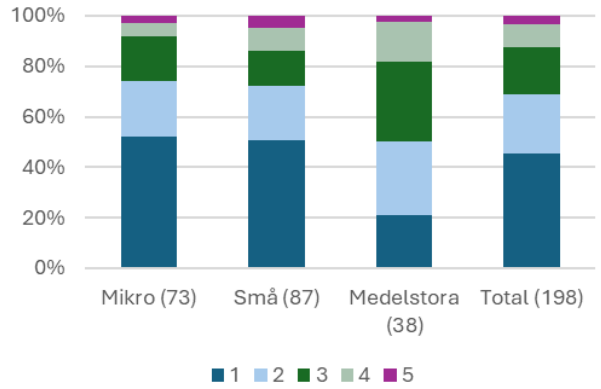

B Beroende

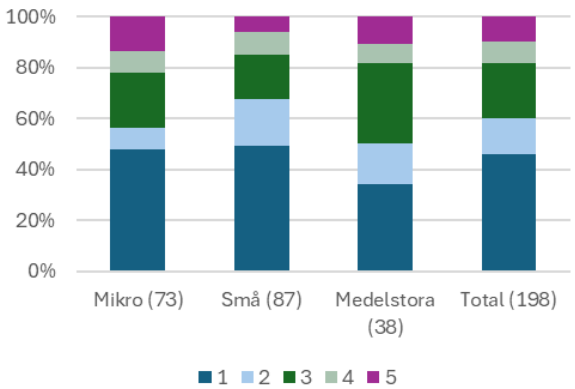

Figur 2: Påverkan och beroende, företagsstorlek. Panel A: Svar på frågan I vilken utsträckning instämmer du i följande påstående ” Min organisation har stor påverkan på biologisk mångfald”. Panel B: Panel B: Svar på frågan I vilken utsträckning instämmer du i följande påstående ” Min organisation är i stor utsträckning beroende av biologisk mångfald”. 1 = stämmer inte allt, 5 = stämmer till stor del.

När det gäller företagsstorlek framgår att mikro- och småföretag i större utsträckning instämmer i att de är beroende av biologisk mångfald än att de påverkar den (Figur 2). Däremot anser medelstora företag i högre grad att deras verksamhet har en påverkan på biologisk mångfald i jämförelse med mindre företag. Detta skulle kunna tyda på att medelstora företag har en större medvetenhet eller en mer konkret påverkan på biologisk mångfald, möjligtvis på grund av mer omfattande verksamhet eller exponering.

Tabell 6: Svar på frågan ”Förväntar ni er att betydelsen av biologisk mångfald kommer att öka eller minska för er organisation de närmaste fem åren?”. 1 = minska markant, 5 = öka markant.

Bransch	1	2	3	4	5	Antal
Bygg-, design- & inredningsverksamhet	3%	25%	38%	25%	9%	32
Data, it & telekommunikation	7%	0%	79%	14%	0%	14
Detaljhandel	13%	7%	73%	0%	7%	15
Fastighetsverksamhet	14%	7%	36%	29%	14%	14
Partihandel	3%	10%	52%	29%	6%	31
Tillverkning & industri	3%	9%	63%	22%	3%	32
Transport & magasinering	10%	10%	40%	10%	30%	10
Övrigt	4%	4%	69%	14%	10%	51
Total	6%	10%	57%	19%	9%	199

Tabell 6 visar hur företag i olika branscher förväntar sig att betydelsen av biologisk mångfald kommer att förändras för deras organisationer under de närmaste fem åren. Den största andelen (57%) förväntar sig att betydelsen av biologisk mångfald förblir densamma. Fler tror att betydelsen kommer öka (28%) i jämförelse med de som tror att betydelsen kommer att minska (16%), vilket visar att biologisk mångfald åtminstone inte anses bli mindre relevant framöver.

Återigen sticker fastighetsbranschen ut med en högre andel i kategorierna 4 (29%) och 5 (14%), vilket innebär att totalt 43% förväntar sig att betydelsen av biologisk mångfald kommer att öka. Detta stämmer överens med att de initialt anser att de har större påverkan och är beroende av biologisk mångfald (tabell 5). Även transportbranschen sticker ut med en relativt stor andel (30%) som förväntar sig en markant ökning (kategori 5), vilket är högst bland alla branscher. Denna bransch anser sig också ha relativt högre påverkan men relativt lågt beroende (tabell 5).

Hur arbetar företagen med biologisk mångfald?

Tabell 7 visar andelen företag som har implementerat olika åtgärder och strategier för att minska sin negativa påverkan på biologisk mångfald, uppdelat efter företagsstorlek. De fem områdena som analyseras är: om företaget har en strategi, mål, plan, integrering av biologisk mångfald i affärsmodellen, samt planer på att avsätta mer resurser de närmaste 1–3 åren. Medelstora företag har högst andel som rapporterar att de har en plan (45%) och att biologisk mångfald inkluderas i deras affärsmodell (26%), vilken kan tyda på att de är bättre positionerade att operationalisera strategier. Mikroföretag visar dock den största andelen med en strategi (40%), detta resultat drivs främst av branscherna i kategorin övrigt (se tabell 3). Totalt sett planerar 36% av alla företag att lägga mer resurser på biologisk mångfald inom en

nära framtid. Denna siffra är likvärdig mellan de olika företagsstorlekarna (34–38%), vilket indikerar att det finns en generellt positiv trend mot ökat engagemang för biologisk mångfald.

Tabell 7: Företagens arbete med biologisk mångfald per storlek. Andelen företag i olika storlekskategorier som uppger att de har en strategi (1), mål (2), eller plan (3) för att minska sin negativa påverkan på biologisk mångfald, inkluderar biologisk mångfald i affärsmodellen (4), samt planerar att avsätta mer resurser för biologisk mångfald de närmaste 1–3 åren (5).

Storlek	(1) Strategi	(2) Mål	(3) Plan	(4) Affärsmodell	(5) Mer resurser
Mikro	40%	27%	25%	19%	34%
Små	29%	26%	26%	18%	38%
Medel	37%	29%	45%	26%	37%
Totalt	34%	27%	29%	20%	36%

Tabell 8 visar att branscher med hög miljöpåverkan, som transport och byggverksamhet, i större utsträckning har strategier och planer för biologisk mångfald än andra branscher. Transportbranschen sticker ut med 50% som har strategier och mål samt 60% som har konkreta planer för att minska sin negativa påverkan. Byggsektorn visar också höga nivåer, med 47% som har strategier och 44% som planerar att avsätta mer resurser. Även fastighetsverksamhet (43%) och partihandel (39%) planerar att avsätta mer resurser.

Tillverkning och industri visar lägre nivåer av planer (23%), trots sin omfattande miljöpåverkan, medan data, IT och telekommunikation (7%) och detaljhandel (13%) har de lägsta nivåerna av planer för att hantera sin påverkan på biologisk mångfald. Detta indikerar

att branscher med indirekt påverkan kan behöva mer stöd för att integrera biologisk mångfald i sina verksamheter. 36% av företagen totalt planerar att avsätta mer resurser för biologisk mångfald de kommande åren, vilket indikerar ett växande engagemang oavsett bransch.

Tabell 8: Företagens arbete med biologisk mångfald per bransch. Andelen företag i olika branscher som uppger att de har en strategi (1), mål (2), eller plan (3) för att minska sin negativa påverkan på biologisk mångfald, inkluderar biologisk mångfald i affärsmodellen (4), samt planerar att avsätta mer resurser för biologisk mångfald de närmaste 1–3 åren (5).

Bransch	Strategi	Mål	Plan	Affärsmodell	Mer resurser	Antal
Bygg-, design- & inredningsverksamhet	47%	34%	34%	25%	44%	32
Data, it & telekommunikation	0%	0%	7%	14%	14%	14
Detaljhandel	13%	7%	13%	20%	40%	15
Fastighetsverksamhet	29%	36%	43%	14%	43%	14
Partihandel	29%	32%	32%	26%	39%	31
Tillverkning & industri	32%	23%	23%	6%	26%	31
Transport & magasinering	50%	50%	60%	30%	40%	10
Övrigt	45%	29%	29%	24%	39%	51
Total	34%	27%	29%	20%	36%	198

Tabell 9 visar att företagen i hög grad prioriterar åtgärder som att minska klimatpåverkan och föroreningar – insatser som är direkt kopplade till verksamheten och ger omedelbara effekter.

Däremot läggs mindre fokus på åtgärder som bekämpning av invasiva arter och återställande av förstörd natur, vilka ofta kräver längre tidshorisonter och större resurser. Medelstora företag visar ett högre engagemang i nästan alla kategorier, särskilt när det gäller att erbjuda hållbara produkter och minska klimatpåverkan. Detta kan spegla deras större resurser och organisatoriska kapacitet att arbeta med biologisk mångfald. Mikroföretag visar en relativt hög andel som engagerar sig i att skydda värdefull natur (41%) och återställa förstörd natur (22%), vilket kan bero på deras närhet till lokala ekosystem och en starkare koppling till sin närmiljö.

Tabell 9: Företagens prioriteringar för biologisk mångfald efter storlek. Andelen företag i olika storlekskategorier som arbetar med olika insatser för att hantera sin påverkan biologisk mångfald.

Arbete med biologisk mångfald	Mikro	Små	Medel	Totalt
Erbjuder miljö-mässigt hållbara varor och tjänster	74%	78%	82%	78%
Miljö-mässigt hållbar produktion	59%	46%	61%	54%
Minska föroreningar	84%	82%	82%	83%
Bekämpa invasiva arter	19%	10%	16%	15%
Minska klimat-påverkan	89%	89%	95%	90%
Skydda värdefull natur	41%	39%	42%	41%
Återställa förstörd natur	22%	15%	21%	19%
Annat	11%	10%	11%	11%
Vet ej	3%	6%	3%	4%

Drivkrafter och utmaningar

Tabell 10 visar att företag upplever en rad utmaningar kopplade till att arbeta med biologisk mångfald, med varierande grad av påverkan. Svårigheter med att mäta och följa upp arbete med biologisk mångfald är den mest framträdande utmaningen för företag, där 46% har svarat 4 eller 5 på frågan om hur de upplever utmaningen och där 5 står för att det till stor del innebär en utmaning. Detta kan leda till att insatser för biologisk mångfald inte prioriteras eller inkluderas i beslut och affärsstrategier, eftersom det är svårt att konkretisera och tolka biodiversitetsinformation. Det understryker också behovet av bättre system och verktyg för att mäta och följa upp påverkan på ett enkelt och tillförlitligt sätt. Bland respondenterna har 59 svarat att de använder Livscykelanalyser (LCA) och nio har svarat att de använder LCA även för biologisk mångfald. Även om relativt få företag verkar använda LCA för att mäta sin påverkan på biologisk mångfald (ca 15% av 59 respondenter), är det noterbart att en del företag faktiskt gör detta givet de utmaningar som finns med att inkludera biologiska mångfald i LCA.

Det finns många utmaningar med att integrera biologisk mångfald i företagets mät- och uppföljningssystem. Det verkar finnas ett behov av fler hanterbara system och verktyg.

Bland respondenterna ser 31% prioritering som en stor utmaning (kategori 4–5), vilket kan försvåra en långsiktig implementering av åtgärder. Brist på ekonomiska och tekniska resurser upplevs generellt sett som mindre betydande utmaningar för de flesta företag. 38% respektive 37% anger att dessa faktorer "inte alls" är utmaningar, medan 31% och 27% ser dem som måttliga hinder. Endast en liten andel, 10% för ekonomi och 9% för teknik, betraktar dem som stora utmaningar. Detta antyder att många företag inte ser kostnader eller tekniska

resurser som avgörande hinder, även om dessa faktorer kan begränsa vissa verksamheter, särskilt de med mindre kapacitet.

Tabell 10: Utmaningar. Svar på frågan ”Vilka utmaningar upplever ni med att arbeta med frågan biologisk mångfald?”. Respondenterna svarar på en skala 1 (inte alls) till 5 (till stor del).

Utmaningar	1	2	3	4	5
För lågt prioriterad fråga internt relativt andra utmaningar	25%	15%	29%	13%	18%
Brist på ekonomiska resurser	38%	12%	31%	10%	10%
Brist på tekniska resurser	37%	17%	27%	11%	9%
Brist på kunskaper och kompetens	23%	17%	31%	14%	15%
Svårigheter med att mäta och följa upp	19%	11%	24%	20%	26%

Figur 3 visar hur företag av olika storlek prioriterar påverkan på biologisk mångfald i förhållande till klimatpåverkan. Ca hälften av respondenterna svarar att de prioriterar biologisk mångfald lägre än klimatpåverkan (49% i kategori 1 och 2). 40% av alla företag ser biologisk mångfald och klimatpåverkan som lika viktiga (kategori 3). Detta kan tyda på att vissa företag börjar erkänna att båda frågorna är relaterade, men att klimatpåverkan fortfarande uppfattas som mer akut eller mätbar. Mikroföretag verkar vara något mer benägna att prioritera biologisk mångfald högre i jämförelse med större företag där ingen av de medelstora företagen prioriterar biologisk mångfald högre än klimat.

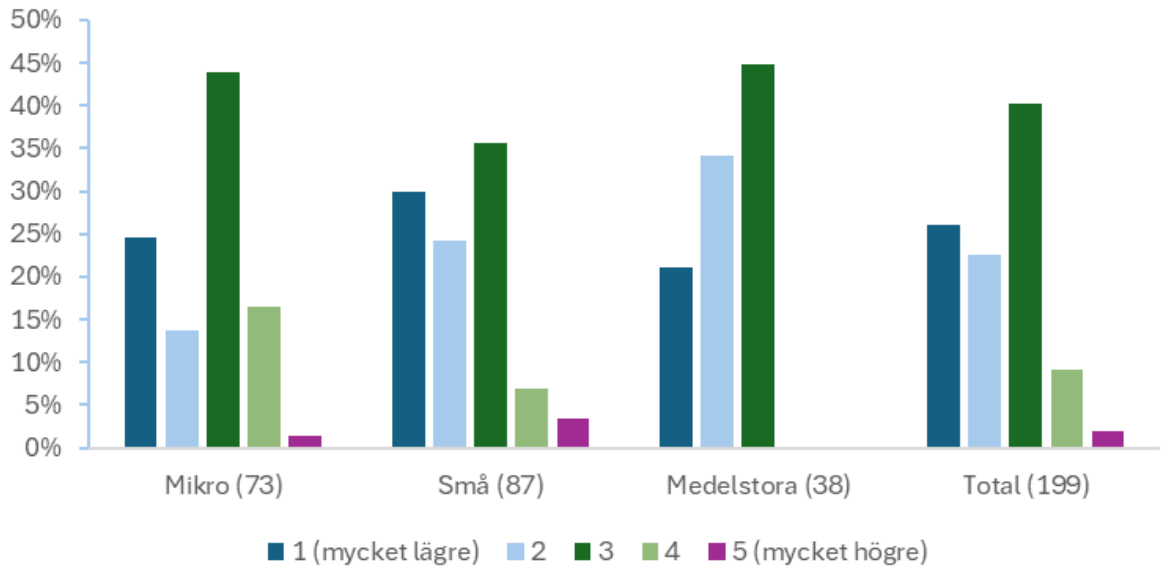

Figur 3: Företagens svar på frågan ”Hur prioriterar ni påverkan på biologisk mångfald jämfört med klimatpåverkan?”.

Figur 4 visar hur företag av olika storlekar bedömer sin kunskapsnivå kring biologisk mångfald. Totalt bedömer ca hälften (51%) av företagen sin kunskapsnivå som låg eller mycket låg. Mikroföretag är den grupp som har störst andel som anger högre kunskapsnivå (kategori 4 och 5).

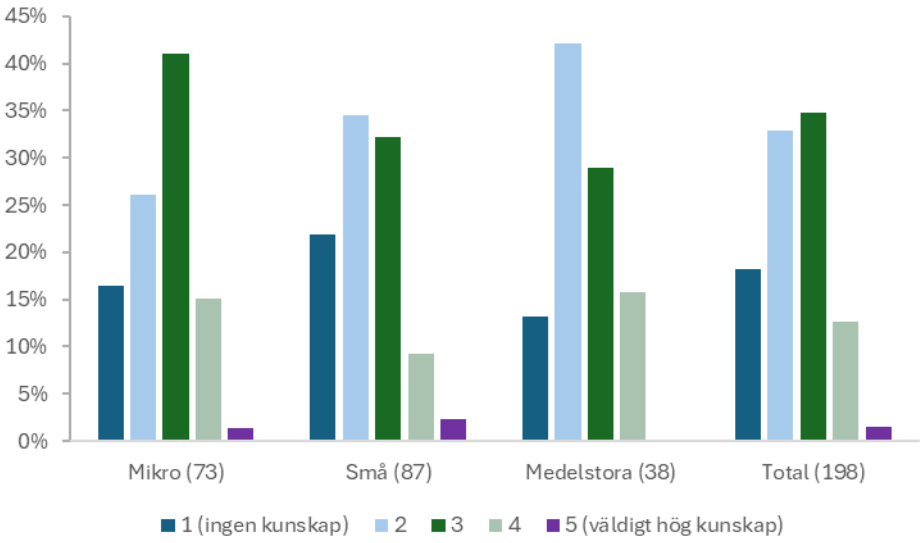

Figur 4: Företagens svar på frågan ”Hur bedömer du din organisations kunskapsnivå kring biologisk mångfald?” uppdelat på företagsstorlek.

Vad gäller kunskapsnivån per bransch (tabell 11) bedömer detaljhandel, partihandel samt tillverknings- och industrisektorn sin kunskap som lägst. Nästan 60% av företagen i dessa branscher anger nivå 1 eller 2, vilket är betydligt fler än genomsnittet. Dessa branscher har en betydande påverkan på biologisk mångfald, tillverkningsindustrin genom resursförbrukning och utsläpp, och parti- och detaljhandel genom indirekt påverkan via sina leveranskedjor.

Tabell 11: Företagens svar på frågan ”Hur bedömer du din organisations kunskapsnivå kring biologisk mångfald?” uppdelat på bransch. 1 = ingen kunskap, 5 = väldigt hög kunskap.

Bransch	1	2	3	4	5	Antal
Bygg-, design- & inredningsverksamhet	22%	28%	31%	16%	3%	32
Data, it & telekommunikation	14%	36%	36%	14%	0%	14
Detaljhandel	27%	40%	27%	7%	0%	15
Fastighetsverksamhet	21%	29%	36%	14%	0%	14
Partihandel	19%	39%	35%	6%	0%	31
Tillverkning & industri	16%	42%	32%	10%	0%	31
Transport & magasinering	10%	20%	40%	30%	0%	10
Övrigt	16%	27%	39%	14%	4%	51
Total	18%	33%	35%	13%	2%	198

Respondenterna ombads också att i ord beskriva biologisk mångfald och baserat på deras svar kunde fem olika kategorier identifieras:

1. **Artrikedom och variation** där svaren betonar vikten av att ha en stor mångfald av arter och genetisk variation för att stärka ekosystemens motståndskraft och funktion.

Exempel på svar inkluderar *”bibehålla och säkerställa en mångfald av växter och djur”, ”att det finns många olika arter både inom djur och växtrike, både land och hav”.*

2. **Bevarande och skydd:** Där svaren handlar om att säkerställa att arter och naturresurser bevaras för framtida generationer och att minimera mänsklig påverkan som kan leda till utrotning. Exempel på svar inkluderar *”att djur och natur får vara i fred och ta hand om sig själv”, ”arternas fortlevnad och inte förstöra deras miljö. bevarande av deras miljö”, ”vi kan ha natur som en annan generation kan ta över”.*
3. **Ekosystem och symbios** där svaren fokuserar på hur olika arter och organismer samverkar och stödjer varandra för att upprätthålla en balanserad och hälsosam miljö. Exempel på svar inkluderar *”ekosystem i balans till nytta för människan”, ”djur och natur i samverkan; kretsloppet”*
4. **Mänsklig påverkan och samverkan med naturen** där svaren handlar om hur människor påverkar naturen och hur vi kan samverka med den för att minimera negativa effekter. Exempel på svar inkluderar *”tar hänsyn till omgivningen och hela vår miljö och vår påverkan”, ”samverkan mellan människa och natur”*
5. **Övrigt** innehåller svar som inte faller inom ovanstående kategorier, dessa inkluderar tankar om djur och växter, hotade arter, insekternas betydelse samt naturens roll i vår överlevnad. Exempel på svar inkluderar *”levande natur”, ”att alla djuren ska ha rätt att leva”, ”utrotningshotade djur”, ”att det ska finnas många insekter”.*
6. **Vet ej** innehåller svar där respondenterna inte vet eller inte har specificerat vad biologisk mångfald innebär för dem.

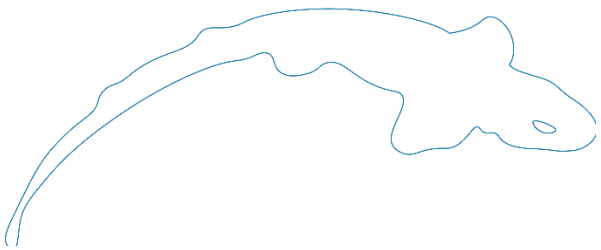

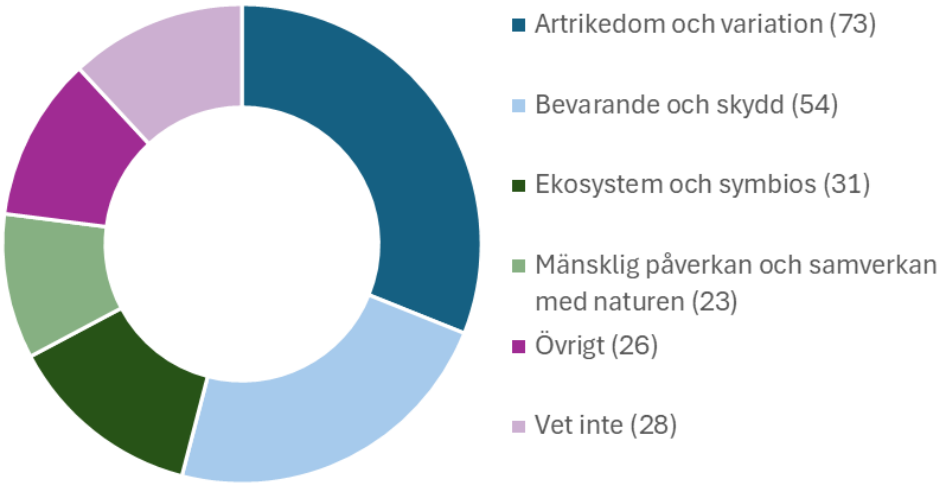

Figur 5: Respondenternas beskrivning av biologisk mångfald. Kategorisering av öppna svar på frågan ” Beskriv med en mening vad biologisk mångfald är för dig.”

Drivkrafter

Figur 6 visar hur respondenterna tror att ett ökat fokus på biologisk mångfald kan påverka deras kostnader och intäkter. Majoriteten tror att kostnader och intäkter är oförändrat på kort och lång sikt. Fler tror mer på ökade kostnader både på kort och lång sikt jämfört med minskade kostnader. Vad gäller intäkter på kort sikt svarar 22% minskade och endast 7% tror på ökade intäkter. Däremot är det fler (23%) som tror att intäkterna på lång sikt ökar, jämfört men minskade på lång sikt (15%). Detta tyder på att biologisk mångfald upplevs mer som en kostnadsdrivande fråga än en intäktsdrivande möjlighet. Dock tror fler företag att intäkterna på lång sikt kan öka än minska vilket kan tyda på en viss optimism kring biologisk mångfald som en affärsmöjlighet. Även om denna andel är relativt liten, signalerar det en långsiktig potential som kan bli större när medvetenheten ökar.

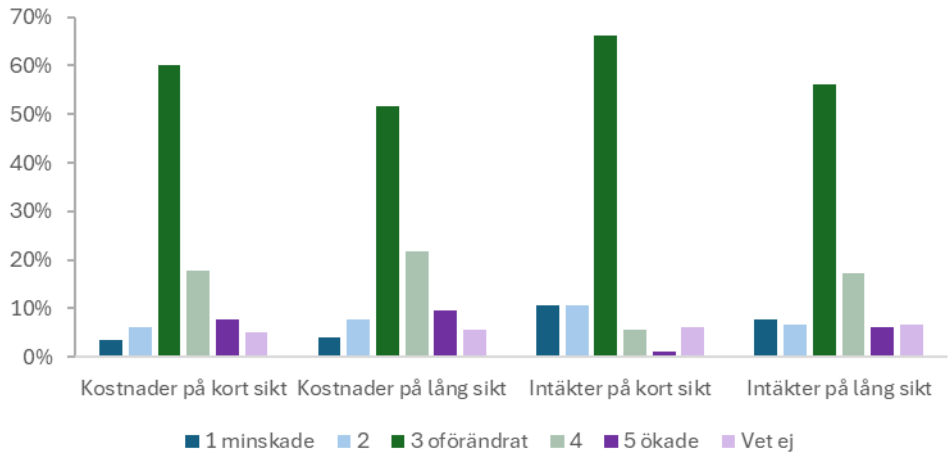

Figur 6: Företagens svar på frågan ”Hur tror du att ökat fokus på biologisk mångfald kan påverka era kostnader och intäkter”

Kapitel 4 – Slutsats och rekommendationer

Slutsats

Denna enkätstudie har undersökt hur små och medelstora företag i Västra Götaland uppfattar och hanterar sin påverkan på, och sitt beroende av, biologisk mångfald. Resultaten visar att klimatförändringar är den främsta faktorn genom vilken företag anser sig påverka biologisk mångfald. Fastighetsverksamhet är den bransch där företag i högre grad anser sig ha en betydande påverkan på biologisk mångfald, vilket kan bero på en större medvetenhet om kopplingen mellan deras beroende av biologisk mångfald och den påverkan de har. I andra branscher, särskilt bland mindre företag, är det vanligare att respondenterna inte anser att deras verksamhet har någon större påverkan på biologisk mångfald.

Detalj- och partihandel har en stor indirekt påverkan på biologisk mångfald genom sina leveranskedjor, men uppskattar själva att de har en låg påverkan. Detta återspeglas i att 80% av detaljhandelsföretagen och 68% av partihandelsföretagen inte anser att de har någon större påverkan på biologisk mångfald. Nästan hälften av detaljhandelsföretagen (47%) uppger

också att de inte vet på vilket sätt deras verksamhet påverkar biologisk mångfald och skattar sin kunskapsnivå om ämnet som låg. Dessa branscher, särskilt detaljhandel, skulle därför kunna dra nytta av ökad förståelse kring sin indirekta påverkan i leveranskedjorna, exempelvis genom utbildningsinitiativ som belyser effekterna av importerade råvaror och produkter.

Tillverkning och industri påverkar biologisk mångfald främst genom föroreningar och utsläpp, och endast 23% av företagen i denna bransch har mål eller planer för att minska sin negativa påverkan. Denna bransch skattar även sin kunskapsnivå kring biologisk mångfald som låg, vilket kan indikera ett kunskapsgap om hur föroreningar och utsläpp påverkar den biologiska mångfalden.

Byggbranschen skiljer sig från de andra branscherna genom att fler företag i denna sektor rapporterar att de har strategier (47%) och planer (34%) för att minska sin negativa påverkan på biologisk mångfald. De skattar även sin kunskapsnivå som relativt hög. Trots detta bedömer de sin påverkan som låg, vilket kan bero på att större krav relaterade till biologisk mångfald ställs på byggsektorn, men att företagen kanske inte fullt ut uppfattar den verkliga omfattningen av deras påverkan i det dagliga arbetet.

När det gäller företagsstorlek framgår det att mikro- och småföretag i större utsträckning anser sig vara beroende av biologisk mångfald än att de påverkar den. Medelstora företag anser däremot i högre grad att deras verksamhet har en påverkan på biologisk mångfald, vilket kan tyda på en större medvetenhet eller en mer konkret påverkan på grund av mer omfattande verksamhet.

Det finns vissa utmaningar för företag idag enligt undersökningen. Den mest framträdande är svårigheten med att mäta och följa upp sitt arbete med biologisk mångfald enligt 46% av företagen.

Framtidsutsikterna visar att en majoritet av företagen förväntar sig att betydelsen av biologisk mångfald kommer att förbli densamma eller öka under de närmaste fem åren. Fastighets- och transportbranscherna sticker ut med en högre andel företag som förväntar sig en ökad betydelse av biologisk mångfald, vilket stämmer överens med deras initiala uppfattning om påverkan och beroende.

Slutligen visar resultaten att medelstora företag är bäst positionerade att operationalisera strategier för att minska sin negativa påverkan på biologisk mångfald, medan mikroföretag har den största andelen med en strategi. Totalt sett planerar en betydande andel av företagen att avsätta mer resurser för biologisk mångfald inom en nära framtid, vilket indikerar en positiv trend mot ökat engagemang. Detta kan delvis hänga samman med att frågan om biologisk mångfald har fått ökad uppmärksamhet både i samhället i stort och inom näringslivet. Dessa insikter kan användas för att utveckla riktade åtgärder och strategier för att stödja branscher och företag i deras arbete med att minska sin negativa påverkan på biologisk mångfald och öka medvetenheten om dess betydelse.

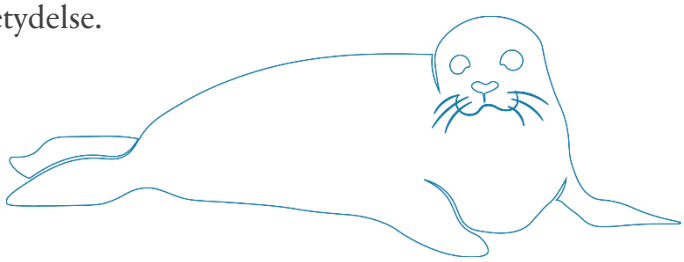

Rekommendationer

Baserat på slutsatserna från studien föreslås följande fem rekommendationer för att stödja företag i deras arbete med biologisk mångfald:

1. **Inventera företagets påverkan på, och beroende av, biologisk mångfald**

   För att inventera företagets påverkan på och beroende av biologisk mångfald, kan exempelvis en naturvärdesinventering genomföras för att identifiera och värdera biologiska resurser och ekosystemtjänster som företaget påverkar eller är beroende av. Det finns också ett växande antal metoder och verktyg som syftar till att skapa en övergripande bild av företagets ekologiska fotavtryck, vilket kan hjälpa till att utveckla strategier för att minska negativ påverkan och främja hållbarhet.

2. **Utveckla och implementera strategier och mål för biologisk mångfald**

   Företag bör utveckla tydliga strategier och mål för att minska sin negativa påverkan på biologisk mångfald. Detta inkluderar exempelvis att ställa krav på underleverantörer,

integrera biologisk mångfald i affärsmodellen och att regelbundet utvärdera och justera strategierna baserat på nya insikter och förändrade förhållanden.

3. **Utbildning och samverkan**

   För att öka medvetenheten om biologisk mångfaldens betydelse och förbättra företagets arbete inom området, bör företag investera i utbildningsprogram för sina anställda. Detta kan inkludera workshops, seminarier och informationskampanjer som belyser hur företagets verksamhet påverkar och är beroende av biologisk mångfald. Samtidigt bör företag samarbeta med externa intressenter, såsom miljöorganisationer, forskare och myndigheter, för att få expertis och stöd. Genom att bygga partnerskap kan företag dra nytta av den senaste forskningen och bästa praxis inom området, vilket stärker deras insatser för att bevara biologisk mångfald.

4. **Utnyttja klimatarbetet för att stärka arbetet med biologisk mångfald**

   Företag kan integrera sina klimatåtgärder med insatser för biologisk mångfald. Genom att identifiera synergier mellan klimat- och biologiskt mångfaldsarbete kan företag effektivisera sina insatser och uppnå större miljönytta. Exempelvis kan åtgärder för att minska koldioxidutsläpp också bidra till att bevara och återställa ekosystem. Det är också viktigt att inte glömma bort befintligt arbete med miljöfrågor såsom avfall, kemikalier och buller som alla är nära kopplade till påverkan på biologisk mångfald.

5. **Regelbundet mäta och rapportera framsteg**

   För att säkerställa att företag följer de senaste kraven på företagsrapportering, såsom Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), bör de etablera system för att mäta och rapportera sina framsteg inom biologisk mångfald. Genom att regelbundet övervaka och rapportera sina insatser kan företag identifiera områden för förbättring

och säkerställa transparens gentemot intressenter. Detta är ett viktigt steg för att både öka medvetenheten om frågan och möjliggöra samverkan med det omgivande samhället.

Genom att följa dessa rekommendationer kan företag inte bara minska sin negativa påverkan på biologisk mångfald, utan också bidra till en hållbar utveckling och stärka sitt varumärke, sin konkurrenskraft och vara en attraktiv arbetsgivare.

Referenser

Addison, P. F. E., Bull, J. W., & Milner-Gulland, E. J. (2019). Using conservation science to advance corporate biodiversity accountability. *Conservation Biology*, *33*(2), 307–318. https://doi.org/10.1111/cobi.13190

Adler, R., Mansi, M., & Pandey, R. (2018). Biodiversity and threatened species reporting by the top Fortune Global companies. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, *31*(3), 787–825. https://doi.org/10.1108/AAAJ-03-2016-2490

Carvalho, S. H. C. de, Cojoianu, T., & Ascui, F. (2023). From impacts to dependencies: A first global assessment of corporate biodiversity risk exposure and responses. Business Strategy and the Environment, 32(5), 2600–2614. https://doi.org/10.1002/bse.3142

Ceballos, G., Ehrlich, P. R., Barnosky, A. D., García, A., Pringle, R. M., & Palmer, T. M. (2015). Accelerated modern human–induced species losses: Entering the sixth mass extinction. Science Advances, 1(5), e1400253. https://doi.org/10.1126/sciadv.1400253

Dasgupta, P. (with Großbritannien). (2021). The economics of biodiversity: The Dasgupta review: full report (Updated: 18 February 2021). HM Treasury.

González-Benito, J., & González-Benito, Ó. (2006). A review of determinant factors of environmental proactivity. Business Strategy and the Environment, 15(2), 87–102. https://doi.org/10.1002/bse.450

Hassan, A., Roberts, L., & Rodger, K. (2021). Corporate accountability for biodiversity and species extinction: Evidence from organisations reporting on their impacts on nature. Business Strategy and the Environment. Vol 31, Issue 1. https://doi.org/10.1002/bse.2890

IPBES (2019): Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). IPBES secretariat, Bonn, Germany. 1148 pages. https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673

Johansson, H., Mattsson, E., & Perjo, L. (2022). Näringslivets arbete med biologisk mångfald (Rapport 7039). The Swedish Environmental Protection Agency.

https://www.naturvardsverket.se/4ac57b/globalassets/media/publikationer-pdf/7000/978-91-620-7039-7.pdf

Panwar, R. (2023). Business and biodiversity: Achieving the 2050 vision for biodiversity conservation through transformative business practices. *Biodiversity and Conservation*, *32*(11), 3607–3613. https://doi.org/10.1007/s10531-023-02575-1

Panwar, R., Ober, H., & Pinkse, J. (2023). The uncomfortable relationship between business and biodiversity: Advancing research on business strategies for biodiversity protection. *Business Strategy and the Environment*, *32*(5), 2554–2566. https://doi.org/10.1002/bse.3139

Richardson, K., Steffen, W., Lucht, W., Bendtsen, J., Cornell, S. E., Donges, J. F., Drüke, M., Fetzer, I., Bala, G., von Bloh, W., Feulner, G., Fiedler, S., Gerten, D., Gleeson, T., Hofmann, M., Huiskamp, W., Kummu, M., Mohan, C., Nogués-Bravo, D., … Rockström, J. (2023). Earth beyond six of nine planetary boundaries. Science Advances, 9(37), eadh2458. https://doi.org/10.1126/sciadv.adh2458

Schaltegger, S., Gibassier, D., & Maas, K. (2022). Managing and accounting for corporate biodiversity contributions. Mapping the field. *Business Strategy and the Environment*, *1–10*. https://doi.org/10.1002/bse.3166

Steffen, W., Richardson, K., Rockström, J., Cornell, S. E., Fetzer, I., Bennett, E. M., Biggs, R., Carpenter, S. R., De Vries, W., De Wit, C. A., Folke, C., Gerten, D., Heinke, J., Mace, G. M., Persson, L. M., Ramanathan, V., Reyers, B., & Sörlin, S. (2015). Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet. Science, 347(6223), 1259855. https://doi.org/10.1126/science.1259855

Wagner, M. (2023). Business, biodiversity and ecosystem services: Evidence from large-scale survey data. Business Strategy and the Environment, 32(5), 2583–2599. https://doi.org/10.1002/bse.3141

Winn, M. I., & Pogutz, S. (2013). Business, Ecosystems, and Biodiversity: New Horizons for Management Research. Organization & Environment, 26(2), 203–229.

World Economic Forum (2020): Nature Risk Rising: Why the Crisis Engulfing Nature Matters for Business and the Economy. https://www3.weforum.org/docs/WEF_New_Nature_Economy_Report_2020.pdf

WWF (2024) Living Planet Report 2024 – A System in Peril. WWF, Gland, Switzerland.

WWF, Bain & Company (2023) Swedish businesses & the biodiversity crisis: Opportunities & risks associated with biodiversity loss https://www.wwf.se/dokument/rapport-swedish-businesses-and-the-biodiversity-crisis/